

Hr Madis Timpson
Riigikogu õiguskomisjon
Lossi plats 1a, 15165 Tallinn
oiguskomisjon@riigikogu.ee

27.04.2026 nr 5-7/26/51

Relvaseaduse ja lõhkematerjaliseaduse muutmise seaduse 855 SE muudatusettepanekud

Riigikogu õiguskomisjoni menetluses on relvaseaduse ja lõhkematerjaliseaduse muutmise seadus 855 SE (edaspidi *eelnõu*).

Kaitseministeerium palub õiguskomisjonil kaaluda eelnõus järgmiste muudatuste tegemist:

1. Täiendada eelnõu § 1 uue punktiga 7 ning muuta § 1 järgnevat numeratsiooni vastavalt:

„7) paragrahvi 3 lõike 2 punkti 2 täiendatakse pärast sõnu „valitsemisala asutustele“ sõnadega „ja Kaitseleiidule“;“.

Selgitus: Relvaseaduse (RelvS) § 3 lõike 1 punkt 2 sätestab sõjaväerelva definitsiooni. Selle kohaselt on sõjaväerelv relv, mis on ette nähtud Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele teenistusülesannete või teenistuskohustuste täitmiseks. Samas on seadusandja tahe olnud selgelt hõlmata sõjaväerelva mõiste ka Kaitseleidude relvadele. Näiteks 2018. aasta RelvS (615 SE) seletuskirjast nähtub, et sõjaväerelv on relv, mis on põhiliselt ette nähtud Kaitsevägele ja Kaitseleiidule lahingutegevuseks ning Kaitsevägele, Kaitseleiidule ja Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele teenistusülesannete täitmiseks.¹ Lisaks, RelvS § 3 lg 6 sätestab kaitseministri volitusnormi, mille alusel sätestatakse sõjaväerelvade ja nende laskemoona ning lahingumoonna käitlemise nõuded ja kord². Kõnesolev määrus reguleerib ka Kaitseleidude omandis olevaid relvi ja nende üleandmise, laenutamise ja muude käitlemistoiimingute tegemise korda. Seega on vajalik, et ka RelvS tooks selgelt välja, et sõjaväerelva kasutab ka Kaitseleiid ning sellistele relvadele kohaldatakse RelvS § 3 lõike 6 alusel kehtestatud määrust.

2. Täiendada eelnõu § 1 uue punktiga 65 (uues numeratsioonis punkt 66) järgmises sõnastuses:

„65) seadust täiendatakse §-ga 83⁶⁰ järgmises sõnastuses:

¹ Relvaseaduse, strateegilise kauba seaduse, lõhkematerjaliseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 615 SE, seletuskiri, lk 7. – Kättesaadav lingilt: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/e330ee20-0075-47fd-b7dd-7cb83f3f753b/>.

² Sõjaväerelvade, nende laskemoona ja lahingumoonna käitlemise ning üleandmise kord. – RT I, 24.08.2023, 2.

„§ 83⁶⁰. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse poolt osutatavad tasulised teenused

(1) Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus võib osutada ettevõtjatele järgmisi tasulisi teenuseid:

1) laskemoona ja lahingumoonna hoidmine;

2) sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonna edasitoimetamine;

3) sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonna vedamine;

4) sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona, lahingumoonna ja nende oluliste osade või laskemoona või lahingumoonna tootmises lõhkeainet sisaldavate jääkide hävitamine;

5) kaitsetööstuspargi katseplatsi kasutamise korraldamine;

6) kaitsetööstuspargi haldamine.

(2) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse poolt osutatavate tasuliste teenuste täpsema loetelu, tasumäärad või tasu arvestamise alused ja tasuliste teenuste osutamise korra.“;“.

Selgitus: RelvS-i täiendatakse uue §-ga 83⁶⁰, millega sätestatakse tasuliste teenuste loetelu, mida Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse (edaspidi RKIK) saab ettevõtjatele pakkuda. Lisaks sätestatakse volitusnorm, millega kaitseminister saab kehtestada RKIK-i poolt osutatavate tasuliste teenuste täpsema loetelu, tasumäärad või tasu arvestamise alused ja tasuliste teenuste osutamise korra. Volitusnorm võimaldab reguleerida teenuste osutamisega seotud tehnilisi ja kulupõhiseid küsimusi paindlikult määruse tasandil.

Muudatus lähtub tänasest julgeolekuolukorrast, mis eeldab riigikaitse valdkonnas kiiret tegutsemist, strateegilist ettenägelikkust ning senisest tihedamat koostööd riigi ja erasektori vahel. Selle eesmärk on toetada kaitsetööstuse arengut ja vähendada ettevõtjate koormust olukorras, kus laskemoona hoidmise, veoteenuste, hävitamise ning katseplatside kasutamise võimekuse iseseisev loomine oleks kulukas või praktiliselt raskendatud. Muudatus on seotud ka kaitsetööstuspargi kui riigi julgeoleku ja kaitsevõime seisukohalt olulise tööstusala arendamisega, mille eesmärk on luua Eestis terviklik kaitsetööstuse väärtusahel ning tagada kriitiliste varude, sealhulgas lõhkeainete, laskemoona, lahingumoonna ja relvasüsteemide tootmise, katsetamise ja ladustamise võimekus riigi territooriumil. Kaitsetööstusparki koondatav tootmis- ja tugitaristu aitab suurendada tootmiskiirust, vähendada sõltuvust välismaistest tarneahelatest ning parandada kriisiolukorras reageerimisvõimet. Teenuste tasulisus lähtub põhimõttest, et tegemist ei ole tasuta avaliku ülesande täitmisega ettevõtjate huvides, vaid kulupõhiselt osutatavate teenustega. Tegemist ei ole avalik-õigusliku tasuga ning selle eest ei saada avalik-õiguslikku hüve, vaid tasu vastab isiku kokku hoitavale kasutuseelisele. Ministrile antud volitus kehtestada teenuste täpsem loetelu, tasumäärad ja osutamise kord tagab vajalikku paindlikkust ning võimaldab tehnilised ja hinnastamise küsimused reguleerida määruse tasandil. Muudatus toetab seega ühtaegu kaitsetööstuspargi toimimist ning laiemalt Eesti kaitsevõime tugevdamist.

Kaitsetööstuspark on olulise riikliku huviga ja märkimisväärse ruumilise mõjuga majandustegevuse piirkond, mille arendamist korraldab Kaitseministeerium ning mis on suunatud riigikaitse eesmärkide saavutamisele ja kus koondatakse tootmisrajatised, taristu ja

tugiteenused relvade, laskemoona, lahingumoonade või nende oluliste osade arendamiseks ja tootmiseks. Kaitsetööstuspargi eesmärk on luua riigi poolt ette valmistatud ja turvaline tööstuskeskkond, mille põhitaristu arendamine ja haldamine on RKIK-i ülesanne. Kaitsetööstuspargiga seotud tegevusteks on kinnisvara korrashoid ja tehniline haldamine (ehitiste ja territooriumi füüsilise säilimise ja ohutuse tagamine), julgeoleku ja valve korraldamine, kasutuslepingute sõlmimine, ehitustegevuse ja planeerimise koordineerimine. Kokkuvõtvalt hõlmab kaitsetööstuspargi haldamine riigivara eesmärgipärast ja säästlikku valitsemist, tagades samal ajal spetsiifilised riigikaitsealised nõuded ja toetades kaitsetööstuse arengut läbi kinnisvararessursi juhtimise.

Kaitsetööstuspargi alale ehitatakse põhitaristu osana muuhulgas ka hooned sõjarelva laskemoona, lahingumoonade ja nende oluliste osade (sh lõhkematerjali) hoidmiseks ning RKIK-il on õigus tegeleda sõjarelva laskemoona ja lahingumoonade hoidmisega (RelvS § 83⁵⁰ lõiked 1 ja 2). Samuti rajatakse alale lõhkematerjali katseplats ja lõhkematerjali tootmisjäakide hävitamise plats. Sõjarelva laskemoona, lahingumoonade ja nende oluliste osadega seotud käitlemistevõtted on seotud otseselt kaitsetööstuspargi arendamise ja toimimise korraldamisega.

Kaitsetööstuspargi katseplats on spetsiaalselt rajatud ja kontrollitud ala, kus saab testida ning katsetada kaitsetööstuses arendatavaid või toodetavaid süsteeme, laskemoona, lahingumoonade, relvi ning nende olulisi osi ohutult. Selle mõtte on anda tootjatele koht, kus arendus ja katsetamine toimiks turvaliselt, kontrollitud tingimustes ja sageli kõrgendatud julgeoleku ning ohutusnõuete järgi tootmiskoha läheduses. Kaitsetööstuspargi kontekstis on katseplats osa laiemast ökosüsteemist, kus tootmine, arendus, ladustamine ja testimine on koondatud ühte strateegilisse tervikusse. RKIK võib sellise katseplatsi kasutamist ettevõtjatele korraldada tasulise teenusena, näiteks võimaldada juurdepääsu või pakkuda sellega seotud tugiteenuseid.

Samuti võib muudatuse kohaselt RKIK osutada sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona, lahingumoonade edasitoimetamise ja veeteenust. Ka need tegevused on otseses puutumisega RKIK-i kaitsetööstuspargiga seotud ülesannetega ning nende eesmärgiks on tagada, et kaitsetööstuspargi alal oleks kontrollitud, turvaline ja ühtsete standarditega toimiv logistika.

Juhul, kui õiguskomisjon arvestab käesoleva ettepanekuga, palume lisada kõnesolev punkt §-s 3 (uues numeratsioonis § 4) toodud jõustumissättesse.

Selgitus: Nimetatud muudatusele nähakse ette hilisem jõustumisaeg, et vajalikud rakendusaktid jõutaks mõistliku aja jooksul välja töötada. Hilisem jõustumine tagab, et seaduse rakendamiseks vajalik õiguslik ja praktiline raamistik oleks muudatuste jõustumise hetkeks valmis ning uued normid oleksid tegelikkuses rakendatavad.

3. Muuta eelnõu § 1 punkt 67 (uues numeratsioonis punkt 68) ja sõnastada see järgmiselt:

„67) paragrahvi 85 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kaitsevägi või Kaitseliit võib anda ettevõtjatele loa kasutada tasu eest Kaitseväe või Kaitseliidu harjutusvälja relvade, relvasüsteemide, lahingumoonna, lahingu- ja muu tehnika katsetamiseks ja testimiseks.

(1²) Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusvälja kasutamise tingimused ja korra, ettevõtjaga sõlmitava lepingu sõlmimise tingimused ja korra, tasumäärad või tasu arvestamise alused käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ sätestatud tegevusteks kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;“.

Selgitus: Muudatusega luuakse selge õiguslik alus anda ettevõtjatele tasu eest luba kasutada Kaitseväe või Kaitseliidu harjutusvälju relvade, relvasüsteemide, lahingumoonna ning muu tehnika katsetamiseks ja testimiseks. Muudatus lähtub vajadusest luua võimalused toetada kaitsetööstusettevõtete arendus- ja tootmisvõimekust, kuna toodete valmistamise kõrval on nende testimine ja katsetamine vältimatu osa kogu kaitsetööstuse väärtusahelast. Kehtivast RelvS § 85 lõikest 1 ei tulene piisavalt selgelt võimalust lubada Kaitseväe või Kaitseliidu harjutusvälja ettevõtjatel sellisel eesmärgil kasutada, mistõttu annab uus lõige 1¹ selleks sõnaselge õigusliku aluse. Ühtlasi nähakse lõikes 1² ette volitusnorm valdkonna eest vastutavale ministrile kehtestada määrusega harjutusväljade kasutamise tingimused ja kord, ettevõtjatega sõlmitavate lepingute sõlmimise tingimused ja kord ning tasumäärad või tasu arvestamise alused, et tagada tegevuste läbiviimine kooskõlas ohutusnõuete ning Kaitseväe ja Kaitseliidu tegevusvajadustega. Teenuse kasutamise eest võetav tasu ei ole avalik-õiguslik tasu ega anna avalik-õiguslikku hüve, vaid vastab isiku kokku hoitavale kasutuseelisele. Muudatus toetab seega ühtaegu õigusselgust, kaitsetööstuse arendamist ning riigi olemasoleva taristu kontrollitud ja eesmärgipärast kasutamist.

Juhul, kui õiguskomisjon arvestab käesoleva ettepanekuga, palume lisada kõnesolev punkt §-s 3 (uues numeratsioonis § 4) toodud jõustumissättesse.

Selgitus: Nimetatud muudatusele nähakse ette hilisem jõustumisaeg, et vajalikud rakendusaktid jõutaks mõistliku aja jooksul välja töötada. Hilisem jõustumine tagab, et seaduse rakendamiseks vajalik õiguslik ja praktiline raamistik oleks muudatuste jõustumise hetkeks valmis ning uued normid oleksid tegelikkuses rakendatavad.

4. Täiendada eelnõu uue §-ga 3 ja muuta järgnevat numeratsiooni vastavalt:

„§ 3. Strateegilise kauba seaduse § 5 lõike 1 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks.“.

Selgitus: Riigikogu võttis 2025. aasta 4. juunil vastu jalaväemiinide kasutamist, varumist, tootmist ja üleandmist keelustavast ja nende hävitamist nõudvast konventsioonist taganemise seaduse. Sellest tulenevalt on vaja viia Eesti õigusaktid vastavusse muutunud õigusliku olukorraga. Kehtiv strateegilise kauba seaduse § 5 lg 1 p 4 sätestab jalaväemiinide veo ja nendega seotud teenuste üldise keelu, lubades vedu korraldada üksnes juhul, kui see on vältimatult vajalik väljaõppe või nende hävitamise eesmärgil. Samas ei ole selline kitsas erand enam põhjendatud olukorras, kus Eesti ei ole enam seotud konventsioonist tuleneva piiranguga. Riigi seisukohast on vaja käsitleda jalaväemiine kui üht lahingumoonna liiki teiste seas, mille käitlemine peab alluma üldisele strateegilise kauba kontrollisüsteemile. Muudatuse tulemusel

tekib selge ja ühtne arusaam loarežiimist, mis võimaldab ettevõtjatel tegutseda etteantud tingimustel ja riikliku järelevalve all, toetades sellega kaitsetööstuse ja -teenuste arengut. Sellest tulenevalt peame vajalikuks tunnistada eeltoodud punkt kehtetuks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
minister